

Dear Sir

John F. Mansfield

~~1822~~

Discharge

for services

rendered

J. F. M.

1) Argiru si Fléna Cosandiana

2) Urtesiul cu doi ochi in frunte
si
Uroga Murga.

3) Steua Maghiloru.

(Cholera.)

(Cultivarea matasei. Paul Gonce)

1) 2) 3) Dr. M. ^{de} Marienescu.

Dr. Carhile

Cin. Ioan Panes

1886

BIBLIOTECA JUDEA

RESITA

Str. 7 Noiembrie nr. 50

1491

88

11/80

91/82

ARGIRU¹⁾

si

ILÈNA²⁾ COSANDIANA,³⁾

Povésta poporala,

prelucrata si provediuta cu esplicatiuni pré interesante,
pentru poporu si pentru invetiati, de

Dr. At. M. Marienescu.

I.

A fostu unu imperatu mare, cu numele *Barba-rosia*⁴⁾; elu a avutu trei⁵⁾ feciori, si fiecarele erá cu unu anu mai teneru.

Imperatulu se primblá cu feciorii sei in gradin'a sa cea frumósa, si acestia, vedindu cá unu ochiu i totu lacriméza, l'au intrebatu cá — de ce-i lacriméza ochiulu? ér imperatulu nevoindu a li spune, a disu numai: sè taca, — si a mersu mai departe, si ajungendu la unu meru fórte frumosu, imperatulu s'a uitatu cu jale la elu, si i-a lacrimatu ochiulu, si feciorii l'au intrebatu éra, cá de ce-i lacriméza ochiulu? si atunci imperatulu a respunsu: „Éca acestu meru frumosu, sér'a inflóre, preste nópte se cóce, si rodesce mera de auru;⁶⁾ dar vine cine vine de le fura, si demanéti'a nu mai sunt, si pomulu éra incede a inverdí si sér'a a inflorí, si merale

peru totu de un'a, de eu nu mai potu avé nici unu meru de pre pomu. Am pusu stràji de nópte, si nime nu póte se prindø pe furu, si 'mi vine sè taiu merulu, de câtu sè me mai necagescu.

Atunci feciorulu mai mare a disu : „Tata ! nu-lu taiá, cà eu voiú pazí la nópte, si voiú vedé ce póme face ? si cine le fura.“

Imperatulu s'a invoitu la acést'a, si candu a venitu sér'a, feciorulu mai mare s'a dusu in gradina ca sè pazésca, si s'a pusu sè siéda sub pomu, — dar candu incepea pomulu a inflorí, vine unu ventu caldu ca o bóre ⁷⁾ si sufla peste fecioru de ilu adórme, si elu dórme ca si mortu, pana demanéti'a.

Demanéti'a imperatulu tramite pe unu sluga ca sè véda, cà ce e cu feciorulu seu, de nu mai vine ? si slug'a ilu afla dormindu si ilu scóla, éra feciorulu de imperatu se duce si spune tatalui seu, cum a infloritu merulu, cum s'au facutu méra de auru, si cà a venitu apoi unu ventu caldu de l'a adormitu, si nu s'a trezitu pana ce nu l'a sculatu slug'a, si acuma a vediutu cà merale sunt furate !

Dupa aceea se róga feciorulu medilocinu de tatalu seu, cà sè-lu lase sè pazésca si elu o nópte, dóra va avé norocu mai bunu ; si tatalu seu 'lu lasa ; dar patiesce tocma ca si fratele seu celu mai mare.

II.

Atunci feciorulu celu mai micu *Argiru*,⁸⁾ ca sè-si cerce si elu noroculu, inca s'a dusu la imperatulu Barba-rosia, si l'a rugatu, ca sè-lu lase sè pazésca elu merulu a trei-a nópte; dara tatalu seu i-a respunsu: „Cum ilu vei pazi tu, candu fratii tei mai mari nu-lu putura pazi!“ *Argiru* inse se rugà de nou de tatalu seu, si acest'a éra i-a respunsu: „Apoi du-te! càci sciu cà mai multu nu-lu veti pazi, pentru cà mane cu de buna séma 'lu taiu.“

† Candu s'a apropiatu sér'a, *Argiru* se duce in gradina, si se pune sub meru, — si abiá a infloritu merulu, si a inceputu merale a se cóce, pâna ce éca incepe a sufflá o bóre pe feciorulu de imperatu, de 'lu lovì somnulu; dar elu se radica in picióra si dice intr'o fluertia ca sè nu adórma, — si nu a adormitu!

Inca nu erá mediulu noptii, si deodata se vedu ca nesce luminari a supr'a pomului, si audindu-se o siuieratura lina, o turturea si siepte rendunele⁹⁾ sbóra pe pomu, si se uita la *Argiru* cum dice in fluertia.

Argiru se mira, si ié arculu cà se sagete;¹⁰⁾ dar turturéu'a se dà peste capu, si cade josu langa feciorulu de imperatu, prefecandu-se intr'o féta maiestra,¹¹⁾ tórte frumósa si cu perulu

de auru; éra cele siepte rendunele au sburatu in dereptu.

Argiru 'sı lasa arculu josu, si amutiesce vediendu frumseti'a fetei maiestre; éra ea se duce catra elu, si i dice: „De 16 ani¹²⁾ de candu totu amblu ca sè potemu vorbí amenduoi; bine cà ne-am intalnit!“

Atunci feciorulu a intrebat'o: „dar cine esti, si de unde vini?“ — éra ea a respunsu: „Eu-su *Iléna Cosandiana*, imperatés'a feteloru maiestre, din muntii de glasia, (sticla,) unde érb'a cresce, in siepte se 'mpletisce, si nime n'o csesce, — si candu m'am nascutu mi-a disu mam'a, cà voiu fi a ta, si de atunci totu amblu dupa tine.“

Feciorulu de imperatu vediendu perulu de auru alu ei, s'a rugatu de ea, ca sè-i dee putienu din elu, si Iléna i-a datu peru de auru,¹³⁾ dar i-a disu: „Sè nu-lu areti nimenui, cà déca ilu vede unu strainu, atunci tu nu me mai vedi!“ Si asiá ei vorbindu si petrecendu-se, au adormitu amendoi.

Demanéti'a imperatulu a asteptatu pe Argiru cà se vina si sè-i spuna; dar elu n'a mai venitu, si pentru aceea imperatulu a tramisu pe o muiere cà sè véda de elu.

Muierea candu s'a bagatu in gradina, s'a minunatu cà tóta gradin'a straluciá de perulu

de auru alu fetei, si de merale de auru ce se vedeau in pomu, si apropiandu-se de ei, ii afla totu dormindu, si muierea, de lacoma ce erá, smulse trei fire de peru de auru din cositi'a fetei.¹⁴⁾

Iléna atunci deodata se destépta si sare in susu, si scóla sí pe *Argiru*, si i se plange ast-elu: „Numai odata am venitu la tine, si inca m'ati batjocuritu ; de acú inainte sè scíi, cà mai multu nu voiu veni, ci déca vei vré sè me cauti tu, ai se caletoresci prin siepte tieri si peste munti de glasia, si numai in lumea galbina me vei gasi in curtile mele, inse pana acolo nici paserile tóte nu potu sburá ; pentru cà eu sum imperatés'a maiestreloru. Si déca cumva totusi ai plecá in urm'a mea, éca aci unu anelu, ca semnu adeveratu de la mine !

Atunci *Iléna Cosandiana* se dà peste capu, se preface éراسi in turturea, si pere neve-diuta !

III.

Argiru a remasu suspinandu si s'a dusu in casa, si superatu a plansu, si plansu, pentru cà a iubitu tare pe *Iléna Cosandiana*.

Imperatula *Barba rosia* vediendu pe fffiulu seu plinu de intristare, l'a intrebatu cà de ce plange ? éra elu nu a respunsu nemica !

Atunci imperatulu se duce singuru ca sè

véda — ce e in gradina, si vediendu merale de auru pe meru s'á renturnatu, si totu a intrebatu pe Argiru ca sè-i spuna; cà cine a fostu furulu ? éra elu nu a vrutu sè vorbésca, si tatalu seu totu l'a càrtitu pana ce i-a povestitu tóte, si s'a plansu a supr'a muierii carea a trasu cele trei fire de peru de auru din cositi'a Ilénei Cosandianeii.

Tata-lu seu déca a auditu de lucrulu muierii, numai de câtu a prepadit'o in varu nestinsu; pentru cà nici lui nu i-a spusu adevèrulu.

Argiru a remasu superatu, si din di in di totu mai tare se uscá pe picióre de dorulu Ilénei Cosandianeii, si a disu parintiloru sei, cà elu trebuie sè plece sè o afle; éra parintii au cercatu multu ca sè-lu desbata de gândulu lui, inse nu mai avura ce sè faca cu elu, si s'au invoitu se plece.

Argiru a cerutu atunci bani de caletoría si merinde de drumu, si luandu anelulu cu sine a plecatu calare; dar abiá a esitu afora din cetatea tatalui seu, elu s'a intalnit cu o *muier*¹⁵⁾ si acést'a l'a intrebatu cà — unde se duce ? éra elu a respunsu: „la Iléna Cosandiana, imperatés'a maiestreloru.“ Si muieria atunci i-a disu: „Dragulu meu! pre cum esti gatitu de cale, nu vei poté merge pana acolo, fora te întórce la tatalu teu, si cere de la elu caluiu cu care a caletoritu candu a fostu teneru, si sabi'a de isbenda.“

Argiru a re'ntorsu, si a cerutu ce l'a invetiatu muierea, si tatalu seu mirandu-se multu de poftele lui, s'a invoitu si i-a spusu, cà calulu e in argel'a din *ostrovulu mării* ¹⁶⁾ si sè mérga dupa elu, éra sabi'a e in magazin'a de arme si sè si-o aléga.

Argiru candu a pornitu catra ostrovulu marii éra s'a intalnit cu acea muiere si dens'a li-a disu : „Ié sém'a cumti alege calulu, càci celu mai slabu, e celu mai bunu, carele manca focu, si sabi'a cea mai buna, e cea mai ruginita, ca nime sè nu prinda de ea; dar se o freci de cóm'a calului, si va luci ca nóua.“ Si muierea a peritu din naintea lui.

Feciorulu de imperatu se re'ntórce a dóu'a óra, si intrandu in magazina, 'si alege sabi'a cea mai ruginita, si apoi pléca la ostrovulu mării si acì pune intr'o covatica (tróca) focu, si scutura foculu catra cai, casí candu ar voi sè li dee ovesu, si mai multi cai au venitu la tróca, dar cum bagá nasulu in focu, fugiau indereptu, pana a venitu si celu slabu, si acest'a delocu se apucà de a mancá mai anteiu flacar'a si apoi si jarulu, ¹⁷⁾ si incepù a se ingrasiá de vedeai cu ochii, si se facea totu mai frumosu, si Argiru de locu arunca freulu in capulu calului si 'lu prinde si apoi fréca sabi'a ruginita de grumazulu lui pana se face luciósá, si atunci s'a arun-

catu ca unu voinicu pe calu si a pornitu din ostrovulu mării pe calea sa, la Iléna Cosandiana !

IV.

Abiá a pornitu Argiru, si calulu s'a aruncatu cu elu pana la inaltulu ceriului, si s'a coboritu éra diosu, si l'a intrebatu : „Frica ti-a fostu, domnulu meu ?“ Argiru s'a minunatu de calu, si i-a graitu : „Nu mi-a fostu frica !“ Si calulu i-a respunsu : „Nici mie nu mi-a fostu frica, candu mi-ai aruncatu frêulu in capu !“¹⁸⁾

Si acuma s'a apucatu lá cale si s'a dusu, dusu multe dile prin locuri pustii si ne-amblate, si Argiru s'a ustanitu si saturatu de atâta cale, si dise catra calu, cà — sè mérga inapoi ! dara calulu ilu imbarbatà : „Se mai mergemu inca o di, si dóra vomu aflá de urm'a ei !“

Si ei s'au dusu mai departe, si manedi demanétia intr'o martia, au vediutu muntii de glasia, si pe la amédiu au ajunsu la pólele muntiloru de glasia.

Ací sub pólele muntiloru erá o covacia (fauraria) a Ilénei Cosandianeii, si faurulu vediendu unu strainu a esitu si l'a intrebatu cà unde merge ? — Argiru i-a respunsu : „la Iléna Cosandiana, imperatés'a.“

„Déca vrei se mergi la Iléna Cosandiana — dise faurulu — „atunci trebuie sè-ti potcovescu calulu cu potcove si cuie de glasia, càci altcum

nu te poti sui pe munte!“ Si feciorulu de imperatu a lasatu de i-a potcovitu calulu, si pe urma a plecatu pre munte in susu, dar candu era aprópe de verfulu muntelui, s'au rosu potcovele si calulu a lunecatu indereptu, pana la fauru.¹⁹⁾

Faurulu atunci a potcovitu calulu de nou, si mai bine, si a disu catra Argiru: „Ié aci potcove, cuie si ciocanu, si du-le cu tine, si déca vedi cà potcovele se rodu éra, potcovesce-lutu, si vei ajunge in verfulu muntelui, la curtile Ilénei Cosandiane!“

Si Argiru luandu tóte uneltele cu sine, a pornitu de nou pre munte in susu, si candu au inceputu a se róde potcovele, elu a mai potcovitu calulu, si cu voi'a lui Ddieu a ajunsu manedi in verfulu muntelui de glasia, la curtile Ilénei Cosandiane!²⁰⁾

V.

Candu a ajunsu Argiru la curtile Ilénei Cosandiane, a intratu in laintru si aci s'a intalnitú numai cu gradinariti'a ei, si a intreat'o de Iléna Cosandiana. Gradinariti'a i-a respunsu cà Iléna Cos. nu e a casa, si nu o póte intalni, fora numai candu e „cruce-amédiu.“

Argiru vediendu cà are sè astepte, si-a dusu calulu ca sè odihnésca, si réntornandu in gradina, gradinariti'a l'a intreatu, cà ce vre

cu Il. Cosand? Si elu i-a respunsu, cà o cunósce si iubesce, si a venitu ca se o iee de socia.

Gradinariti'a vediendu-lu cà e unu teneru fórte frumosu, delocu si-a facutu planulu, ca sè marite pe fét'a sa dupa elu, si s'a dusu la fét'a si i-a datu unu pulbere, ²¹⁾ si a manat'o in gradina ca sè sufle acelu pulbere peste Argiru, cà atunci va adormí, si nu se va desteptá ca sè póta vorbí cu Iléna Cos. si pe urma Il. Cos. se va mania; si elu va luá pe fét'a gradinaritiei, carea erá si farmacatória mare. ²²⁾

Fét'a s'a dusu in gradina, si a vorbitu cu feciorulu de imperatu, si dupa cum a invetiat'o mama-sa, a suflatu pre nevediate pulbere farmacatu peste elu, si elu numai de câtu a adormitu casí mortu, si candu a fostu cruce-amé-di, a venitu Iléna Cos. dreptu la elu si plina de bucuria cà 'lu vede si o iubesce asia de tare, de a caletoritu siepte tieri pana la ea, si se puse langa Argiru, dar elu dormia ca dusu, si ori câtu l'a imbolditu ca sè se scóle, nu l'a potutu desteptá!

Candu a fostu unu ceasu dupa médiadi, Iléna Cos. se duce si spune gradinaritiei: „Mane inca voi veni la médiadi; dai spune-i sè nu se culce, sè nu dórma tocma in acelu timpu.“ Si Iliana Cos. s'a dusu.

Abia s'a dusu, si gradinariti'a iute cure

in gradina si descanta si scóla pe feciorulu de imperatu, si apoi i spune, ce vorbe i-a lasatu Iléna Cos. si elu s'a superatu fórte, cà nu s'a desteptatu !

In diu'a urmatória éra se duce feciorulu de imperatu in gradina ca sè astepte pe Il. Cos. si fét'a gradinaritiei se ié éra dupa elu, si candu a fostu catra médiadi, sufla pulbere peste elu, si 'lu adórme. Candu erá cruce-amédi, Iléna Cos. a venitu ér' in gradina si aflandu-lu adormitu, a cercatu sè-lu descepte, si nu a potutu, si a disu catra gradinaritia : „Spune-i cà de dóue ori am venitu la elu, ér elu s'a culcatu ca sè nu vorbésca cu mine ; mai vinu inca mane, si decumva dórme si atunci, apoi se póte re'ntórce, cà eu inca me ducu de aici, si nu mai vinu la elu !“ Si atunci Iléna Cos. a plecatu.

Abiá s'a dusu, si gradinariti'a a sculatu pe Argiru, si i-a spusu tóte câte a disu Il. Cos. si elu a remasu superatu.

A trei-a di éra s'a dusu Argiru in gradina ca sè astepte, si gradinariti'a a cugetatu, cà sè-lu mai póta adormi inca o data, si atunci Iléna Cos. nu va mai veni la elu, si elu va luá pe fét'a ei ; si pentru acést'a éra si-a tramisu fét'a in gradina, ca sè sufle pulbere peste elu, si fét'a s'a dusu si l'a adormitu !

Abiá l'a adormitu, si Il. Cos. a si ajunsu in gradina, si 'lu afla dormindu, si cerca sè-lu

scóle, dar nu póte! si a inceputu a plange, si a plansu multu si apoi a disu gradinaritiéi: „Spune-i cà de trei ori am fostu la elu, si acuma trebuie sè me ducu in „*lumea galbena*“, ²³⁾ la matusi'a mea, si déca vré sè se intalnésca cu mine, sè vina acolo, cà eu totu nu-lu potu uitá!“ Si Il. Cos. s'a dusu.²⁴⁾

Abiá s'a dusu, si gradinariti'a a scolatu pe Argiru si i-a spusu tóte; éra ea s'a bucuratu inlainturulu ei cà elu nu va poté merge in *lumea galbena*, si va luá pe fét'a ei. Dar Argiru s'a necajitu, si a plansu, plansu multu de dorulu Ilianei Cos. si a disu: „De asi scí cà moru, totu nu me lasu, totu trebuie sè me ducu la ea!“ Inse gradinariti'a a inceputu a-lu face ca sè nu mérga, càci nu o va mai gasí, ci sè iee pe fét'a ei, cà si curtile acelea au remasu fetei ei.

Argiru nu a vrutu sè intieléga, ci s'a dusu si a pusu frêulu in capu la calu, si calulu delocu i s'a plansu cà de atâta vreme si-a uitatu de elu, si Argiru éra s'a plansu pentru cele ce a patitu, de nu s'a intalnit cu Iléna Cos. si cà ea s'a dusu acuma in *lumea galbena*, si acolo nu póte merge nime! —

Calulu 'lu infruntá, cà l'a parasitu de nu i-a cerutu sfatulu, si i dise: „Nu te teme, càci numai se aflámu calea, apoi cu scirea lui Ddieu te voiu duce sí acolo!“

VI

Atunci Argiru s'a suitu prè calu, si a plecatu spre lumea galbena ca sè se intalnésca cu Iléna Cos si mergendu pe langa o padure, vede *respantii*,²⁵⁾ adeca drumulu apuca in trei parti, si nu sciá pe care se plece, candu éca vine unu *vulture mare* ²⁶⁾ la elu si i dà binetie, ²⁷⁾ si 'lu intréba cà — unde se duce ? éra elu a respunsu: „in lumea galbena, la Iléna Cos. imperatés'a ma-iestreloru.“

Atunci vulturulu i dise: „Bine cà te-am potutu intalni, cà eu chiar dupa tine am plecatu, cà m'a tramisu Iléna Cos. ca sè te cautu, si de unde te-oi gasi, sè te ducu la ea, càci tatalu seu pe dumineca vré s'o marite dupa altu fecioru de imperatu, dar ea nu mai pôte de dragulu si dorulu teu!“

„Apoi bine ! dar unde e lumea galbena ?“ intrebá Argiru.

„Grigi'a mea!“ dise vulturulu, „acolo nime nu te pôte duce, de càtu eu pe spatele mele!“ si vorbindu se dusera ceva mai de parte, pana la *sorbulu pamentului*,²⁸⁾ adeca pana la granitia intra lumea nóstra si cea galbena, si candu a fostu acolo, dise vulturulu : „Acuma nu sciu cum vom poté sè scapàmu de aici, càci *sorbulu pamentului* pazesce graniti'a, si me temu, cà de te prinde te mananca ; dar va fi ce va vré Ddieu, — cobo-

ra-te de pre calu si sui pe mine! Si atunci Argiru se sui pe vulture, care-lu ascunse cu arip'a, si vulturulu luà calulu in unghii, si incepu a sbura cu ei peste granitia.

Abia s'a radica in susu si Sorbulu pamentului aude o siueratura de ventu greu, si candu se uita in susu, vede vulturulu si pe feciorulu de imperatu si striga: „Alelei voinice! 'Mi trecusi de cea parte, dar ni vomu trage sem'a amenduoi, candu te vei 'ntorce inapoi, caci atunci sciu ca nu vei scapa!“ si trecura cu frica peste granitia, si asiã s'au dusu, dusu cale lunga, pana au ajunsu in lumea galbena, in tie-r'a imperatesei Il. Cosandiana. —

(Me rogu se ascultati, ca povest'a'incea mai tiene! — Povestitoriulu.)

Candu a fostu aproape de curtile Ilénei Cosandiane atunci Argiru a disu catra vulture: „Ié inelulu acest'a, si du-te de 'lu dà la Iléna Cosandiana, si spune-i ca l'ai gasitu pe drumu, si nu te-ai intelnitu cu mine!

Vulturulu s'a dusu inainte si intelnindu pe Iléna Cosandiana, i-a datu anelulu, dar ea cum a auditu ca vulturulu a gasitu anelulu pe drumu, si pe Argiru nu l'a aflatu, a inceputu a plange, si a plansu, plansu multu, pentru ca se necagiã ca elu nu vine si trebuie se se marite dupa altu fecioru de imperatu, fora de voia.

Vulturulu vediendu-o că se supera pré tare, l'a prinsu o mila, si nu a potutu sè mai ascunda si i-a disu: „Nu mai plange, că am aflatu pe Argiru, si e aprópe de curtile tale, me ducu sè-lu chiamu si sè ti-lu aducu!“

Atunci Iléna Cos. sare de bucuría si se duce si ea cu vulturele *inaintea lui*.²⁹⁾

VII.

Si mergendu Iléna Cos. s'a intalnit cu Argiru, si candu l'a vediutu, i-a saritu in grumadi, si l'a sarutatu, si i-a graitu: „Vai dragulu meu, că multu te-ai ustanitu pentru mine, si n'asi fi cugetatu că sè-mi fi asiá de credintiosu, dar acù vedu că nu mi-su vrednica sè-ti trecu pe denainte; fă bine si iérta că am creditu reu despre tine, căci eu voiu fi a ta si tu alu meu, desì matusi'a me face cu sil'a sè me maritu dupa altu fecioru de imperatu!“

Atunci Iléna Cos. a petrecutu pe Argiru in curtile sale, si pe urma ea s'a dusu la matusia sa, si i-a disu, că nu se marita dupa feciorulu de imperatu, cui i s'a fagaduitu, si nu-lu mai privesce de mirele ei,³⁰⁾ ci se duce dupa Argiru, pe carele 'lu iubesce asiá de tare.

Matusi'a candu a auditu s'a spariatu de vorbele ei, si i-a disu: „Dar ce vrei sè faci, sè-ti lasi mirele de rusine?“ Éra Iléna Cos. a respunsu: „I voiu scrie carte, că se nu vina, pentru că nu

vreu sè me maritu dupa elu!“ — si ea i-a scrisu carte, ca sè nu vina, pentru cà si-a capetatu altu barbatu.³¹⁾

Mirele capetandu scrisiòrea de la Iléna Cos. s'a intristatu, dar s'a si maniatu, si de locu si-a strinsu armadi'a si a pornitu cu resboiu la féta, si ca sè omóra pe feciorulu de imperatu, carele l'a facutu de rusine, si a insielatu pe mirés'a lui, de nu vre sè mérga dupa elu.

Si a venitu cu armadi'a pana la curtile Ilianei Cos. si s'a uitatu pe feréstra inlaintu, si a vediutu cum se ospetéza in casa cu atatia, si plesnindu de mania a strigatu dusimanului seu : „Déca esti vitézu, si vrei se iéi pe Iléna Cos. de la mine, vina afora de te lupta cu mine, — si carele va biruí, acél'a se fia barbatulu ei !³²⁾

Argiru atunci de dupa mésa i-a respunsu: „Nu stá la feréstra, ci vina in casa, ca sè ne ospetámu, si dupa aceea ne vomu luptá!“ Dar mirele nu a vrutu, ci a inceputu a suduí si strigá, cà Argiru nu cutésa sè iese la elu afora.

Argiru ne mai potendu suferí vr'o batjocura, i-a respunsu: „Alege langa tine duoi feciori, cari vor fi mai tari in armadi'a ta, si eu me voi luptá cu tustrei, cà nu vreu sè se verse atát'a sange inzedaru, si e paguba sè se faca atát'a mórte !“³³⁾

Mirele de locu si-a alesu duoi feciori, cei

mai voinici din armadia, si s'a pusu in gleda cu ei, si a strigatu : „No, cane ! vina acuma de te lupta cu noi !“ Dar Argiru, nici n'a esitu din casa, ci a poruncitu sabiei sale, dicendu : „Sabi'a mea de isbenda, ce te-a purtatu tatalu meu in junia, du-te si taia fie-caruia urechi'a cea drepta !“ Si sabi'a de locu plecà si taià fie-caruia urechi'a cea drepta !

Mirele s'a spariatu vediendu maiestri'a sabiei, si a disu : „Vina si te lupta tu déca esti vitézu !“ Argiru dise éra catra sabia : „Du-te acuma si i taia man'a stanga din cotu !“ — si sabi'a de o data i-a taiatu man'a ! „Vedu cà esti mai puternicu de câtu mine — respunse mirele — si pentru acést'a ti lasu tie pe Il. Cos. dar amendoii sè ne prindemu frati de cruce ; càci cine scie, cum ne vomu ajutá odata unulu pe altulu !“ si ei s'au prinsu *frati de cruce*³⁴) si mirele a intratu in casa si s'a ospetatu cu ceialalti, si apoi s'a intorsu cu armadi'a sa si cu rusine a casa, si s'a maniatu pentru acést'a si alti imperiati pe Iliana Cos. si pe Argiru, inse ei s'au dusu din calea lor.

VIII.

Argiru apoi si-a petrecutu câte-va dile la Il. Cos. si i-a disu : „Mi e doru de cea lalta lume, de lumea mea, si de parintii mei ; sè mergemu a casa, cà ei nu sciu, óre mortu sumu séu viu !

Si Iléna Cos. i-a respunsu : „Se mergemu!“ si a facutu pregatiri de plecare, si a datu de scire vulturului, si acest'a sosindu odihnitu, i-a luat pe amendoi in spate, si calulu intre unghii, si a sburatu.

Candu au fostu ei aprópe de graniti'a lumiei galbene, *Sorbulu pamentului* aude cà sufla unu ventu greu, si s'a nedaitu de Argiru, si i s'a uitatu in cale, si vediendu éra vulturulu, i-a strigatu : „Hei voinice ! vina de mi dà sém'a cà treci pe aici, sè ni facemu socót'a!“ Atunoi Iléna Cos. i-a disu cà se taca, si Sorbulu pamentului candu a vediut'o, a cadiutu in genunchi si s'a rugatu de iertare, càci nu l'a cunoscutu cine e, si Argiru i-a respunsu cà — nu face nemicu, „dar Iléna Cos. nu l'a iertatu, ci l'a afurisitu ca sè remana totu in genunchi!³⁵) si asiá ei au trecut in pace pana au ajunsu la muntii de glasia, la curtile Ilénei, si au petrecutu acì câtuva vreme, si pe urma s'au vorbitu cà sè plece mai de parte la curtile barbatului ; si Il. Cos. i-a d'su : „Dragulu meu, tu esti fecioru de imperatu, si eu imperatésa ; du-te tu nainte a casa la parintii tei, si li dà de scire cà te-ai insuratu, si sè vina cu pompa mare, sè me primésca ca pe o imperatésa!“

Argiru s'a invoitu ca se-i implinésca voi'a, si a pusu frêulu in capu la calu si s'a dusu, si

candu a intratu in cetatea tatalui seu³⁶) se mirá tóta lumea de asia ~~cau frumosu.~~ Tatalu seu erá tristu, si uitandu-se pe ferésta, vede pe unu calaretiu alergandu de schinteiá potcovele si deodata 'si cunósce calulu, si vede cà feciorulu seu a re'ntorsu.

Candu a intratu Argiru in casa, toti plangeau de bucuría, si elu a inceputu a povestí patiéniele sale, si cà Iléna Cos. e acuma muierea lui, si s'a rogatu de parinti ca sè-i faca pompa mare si se o primésca cà pe o imperatésa.

Fratii lui audindu cà elu a afluatu pe Il. Cos. si cà ea a remasu in muntii de glasia, l'au pismuitu, si celu mai mare a pornitu cu pompa pe sub ascunsu la ea, cu cugetulu sè o insiele si sè si-o aduca de nevésta, si a grabitu pana a ajunsu la ea, pentru cà acuma erá drumulu facutu si se potea merge mai usioru.

Iléna Cos. candu a veditu atâte carutie si atâti calareti, a esitu inaintea loru; cumnatulu i s'a aretatu casí candu ar fi Argiru, dar ea l'a cunoscutu pré bine, si l'a intrebatu ca sè-i spuna patieniele lui, inse elu nu a sciutu sè-i le povestésca, si apoi i-a disu: „Nu amblá se me insieli tu, lasa vina acel'a, carele s'a ustanitu pentru mine, si cu care m'am cununatu!“ Si cumnatulu s'a rusinatu si s'a re'ntorsu a casa,

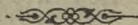
1491/78

si a spusu numai fratelui medilocinu, si apoi a cercatu si acest'a, si a partit'o asemenea.

Argiru a intardiatu cu pregatirile mari, pentru ca a vrutu ca pe Iléna Cos. se o aduca ca pe o imperatésa si a plecatu cu multe carutie si multi calereti inaintea ei si a ajunsu la muntii de glasia, la curtile ei. Candu Iléna Cos. a vediu multimea, s'a imbracatu fórte frumosu, totu in haine de auru si argintu, si si-a luat *copilulu micu* ³⁷⁾ in bratie, pentru ca ea nascuse pana a intardiatu Argiru cu pregatirile, si asiá a esitu naintea loru, si copilulu candu a vediu pe Argiru, i-a strigatu : „Tata!“ si tatalu seu l'a cunoscutu si l'a sarutatu.

Iléna Cos. i povesteste cum au vrutu fratii lui ca se o insiele ; ³⁸⁾ éra Argiru a disu : „Sciu bine si me bucuru ca mi-ai remasu credinciósa!“ Si atunci pornira cu multa bucuría si multime, si au intratu in cetate si s'au dusu la cas'a parintiloru, cari i-au primitu cu multi óspeti, si au facutu unu ospetiu mare cum nu s'a mai pomenitu in lume !

Acésta povesta e de candu purecii se incaltea cu ghioci de nuca, de mergeau la ruga, si de grumadi 'si legau 99 de màji de feru, si totusi sariau cu capu 'n ceriu, — si se vi fia de bine!³⁹⁾

ESPLICATIUNI,

la povéstea „Argiru si Iléna Cosandiana.“

Candu privimu povestile nóstre popolari ale sciintiei si mitologiei antice, credemu că cu dreptu cuventu le-am intitulatu „*descoperiri mari*.“ (A se vedé „Albina“ nr. : 16, 17, 48 din 1871.)

Acésta povesta e prelucrata din esemplarietele tramise de dd. *Teodoru Stavila* si *Jul. Bologa*, teologi in Sibíiu, (prin dlu prof. *Jonu Popescu*) si de *Sofroniu Liuba*, inv. in Maidanu langa Oravitia; mai departe dupa povest'a nr. 17 din „*Walachische Märchen*“ de fratii Schott, Stuttgart 1845, — mai tóta e dupa a Dlui T. Stavila.

Totu acésta povesta, sub titlulu: „Istori'a préfrumosului *Argiru* si préfrumósei *Elena*,“ se afla prelucrata in versuri de *Jonu Baracu*, a dóu'a ed. 1812 in Brasiovu, a trei-a 1855 in Sibíiu.

Totu acésta povesta am aflat'o si ungheresce in „*Száz történelmi rege*,“ de *Ladislau Kőváry* 1857, Clusiu, sub numele „*Tündér Ilona*“. Mai antaiu a prelucrat'o Albert Görgei, apoi in 1781 Stefanu Piskolti, fiindu soldata in Italia, si mai tardíu *Danielu Dozsa*, si s'a scrisu despre ea in mai multe diurnale magiare.

Din cele mie tramise, a Dlui Bologna are mai multa asemenare cu aceea a lui J. Baracu si D. Dózsa; a dlui S. Liuba, nu e intréga, a lui Schott constà din mai multe povesti adaugite, si numai unele pàrti sunt identice cu acésta de facia. La Baracu si Dozsa asemenea sunt nesce pàrti, d. e. cu caciul'a, mantéu'a si papuculu, — cu 3 uriesi etc. ce aici le-am lasatu afora, de óre ce am povesti, si am esperiatu cà aceste pàrti se tienu de altu soi, unde Perseus e eroulu povestei.

Ar fi intrebarea, cà Argiru si Elena, séu „Tündér Ilona“ — e originalulu? Povest'a intru adeveru e romanésca si nu magiara, dar a potutu prelucratoriulu magiaru sè o auda in Ardélu. Povest'a e de origine greco-romana vechia, si a creatu eleminte mitologice daco-romane, si n'are nemicu ce s'ar tiené de mitologi'a magiara.

Prelucràrile lui Baracu si Dozsa sunt tare asemeni, dar aceste prelucràri au multe falsificatiuni in sine, ce nu se potu tiené de povesta:

a) s'a pusu in amendóue numele regelui, *Akleton*, si a reginei, *Medena*, a unui profetu, *Filaretu*, nume ce nu sunt nici mitologice, nici istorice, ci scornite;

b) s'au adausu fora de lipsa, numai de la prelucratori, numele: Dido, Juno, Venus, Amor.

(Jupiter), Pomona, Satiru, etc. ce nu se afla in gur'a poporului, in asta forma ;

c) s'au pusu idei, ce nu se tienu de mitologia; p. e. „natiunea s'a stricatu, nu e in stare sè pazésca pomulu ;“ „Helena dice : regele tieriei tale mi-a fostu tributariu.“

Esplicarea intielesului povestei, si la Baracu, si la Kőváry, e de totu retacita. Baracu dice cà e „o inchipuire, sub carea se intielege luarea tierii Ardélului prin Traianu, Cesarele Romei“ si a nume, cà Dacii stapaniá Ardélulu, si regele loru Decebalu biruindu pe imperatulu Domicianu, a silitu pe romani ca sè-i platésca dare. Traianu in dóue ronduri a venitu cu resboiu a supr'a Ardélului, si l'a cuprinsu. Argiru e Traianu éra Elena e Ardélulu, cu bàile de auru.“

Totu acestu intielesu i dà si Kőváry, si adauge, cà cetatea Elenei a fostu pe Pétr'a Caprei, aprópe de Alba-Iulia, (desi elu cam cugeta la Helena si Menelaus,) — si ca sè se traga cu sil'a acestu intielesu, prelucratorii Baracu si Dozsa, au adausu idei despre resboiulu lui Traianu.

In brosiur'a mea antaia de balade, 1859, am retacitu si eu dupa acesti domni, crediendu cà Argiru e Traianu, etc.

Povestele (Märchen, mese,) nu au nimicu, istoricu in sine, ele sunt miturile, religiunea

pagana, si ce s'ar paré istoricu, aceea inca si in vechime a fostu mitologicu, pentru cà purcedu din timpul istoricu-mitologicu.

In poveste imperatii, séu feciorii de imperati, sunt de regula dieii pagani, degradati la ómeni, sunt fenomene naturale, fisice, etc. personificate dupa sistem'a mitologica vechia, sunt continuarea religiunii de 2—3000 de ani.

Pre langa aceste pregatiri scurte voi in-cepe esplicàrile.

¹⁾ *Argiru.*

Aceia, cari au cetitu descoperirile mele, 'si vor aduce a minte de „Delia Damianu“ si „Dafinu,“ si de acea regula aflata pentru mitologi'a daco-romana, cà „connumele dieiloru, adi e nume propriu, si a nume din Apollo Daphneos = *Dafinu*, din Apollo Delius = *Delia*.

Am fostu desperatu pentru numele Argiru, si l'am crediutu falsu, pana ce regul'a aci citata nu mi l'a descoperitu.

Apollo a avutu si cognumele *Argirotos* (Die Mythologie aller Nationen de Dr. Vollmer, p. 308. si Griech. Myth. L. Preller p. 223,) si in-sémna purtatoriu de arcu de argintu, si dupa cum dice Hesiodu, connumele e de la vederea luminósa ce o aréta sórele, pentru cà Apollo e sórele, nu sórele insusi, ci lumin'a, puterea lui, Asiá dara *Argiru* representa pe Apollo; in par-

tea a VII. si VIII. reprezenta alta planeta si persóna, pentru cà povest'a trece de la mitologi'a naturei, in a timpului istoricu-mitologicu, precum voiu aretá la loculu seu.

Lun'a reprezentata prin Artemis, la greci, inca a avutu cognumele séu numele de insusire Arge, adeca lucitória, stralucitória. (Preller p. 229.)

²⁾ *Iléna.*

La Baracu e Elena, la Bologa si S. Liuba Iléna, in altu soiú de povesta de la dlu G. Comanu, teologu in Sibíiu, e Lena, in poes'i'a populara de regula *Iléna.*

Iléna e lun'a, si purcede din Helena, carea e din'a de luna, venerata in Lacedemonu sub numele Helena (R. Suchier esplic. in Ovidii Metamorphos. Lib. XII. ad vers. 5.) —

Acestu cultu alu Helenei, precum a dioscuriloru, (doi feti cotofeti,) a fostu deosebi in provinciile grecesci Laconia si Mesenia. (Preller p. 91—108.)

Asemenea cultu de luna se aflá si in Italia innainte de Roma, si a trecutú cultulu grecu alu lunei si in Italia, si s'au amalgamisatu, si eu in cuvintele Iléna Cosandiana 'lu afli reprezentatu chiar in amalgamisare.

Din'a de luna la romanii cei mai vechi, (nainte si dupa fundarea Romei,) s'a chiamatu

Jana. (Dr. Vollmer p. 913) Dea *Jana* se pare a fi numele celu mai vechiu pentru Diana. (P. 579). Lun'a s'a numitu si *Dijana*. (P. 610.) *Diva Jana* innainte de romani, la italianii cei mai vechi, a fostu dina de luna, sor'a lui *Janus*, dieului de sóre; mai tardiu s'a disu Diana, si dupa cultulu grecu, *Diva Jana*, a devenitu si dina de venatu. (P. 603.) *Diva Jana*, e din'a feme-nina facia cu *Janus*. (Preller p. 588. Röm. Myth.) „Nunquam rure audisti octavo *Janam* et crescentem et contra senescentem.“ Varro 1.37. 3.

Janus, séu ce e totu aceea, *Dianus*, e forma masculina la femeésc'a *Jana* séu *Diana*, adéca lun'a; si a nume insémna *luminosu*, *luminósa*, din dius cu intielesu, *luminosu*. (Preller R. M. 149.)

In 1868 am tiparitu o balada poporala in Albina „Sórele si Luna, séu *Jana Cosandiana*.“ Acì vine innainte si numai *Jana* singura: „Tiese *Jana* tiese!“ Eu cunoscú femeie cu numele *Jana*, in Lipova, loculu nascerii mele, in Oravitia, *Jana* e si nume de familia.

Jana e din Italia, — *Iléna* e din Grecia, amendóue adi insémna lun'a la daco-romani.

⁸⁾ *Cosandiana*.

La I. Baloga, „Cosenténa,“ la Gl. Comanu, „Coséndena,“ la Teod. Stavila, „Susana,“ la S. Liuba, „*Cosindiana*,“ la Alesandri, „Cosinzana“.

Sofroniu Liuba mi scrie că a auditu si „Iléna Giorgioléna. — Cele două silabe prime nu le pot deduce, — in cele două din urma află *Diana*.

Dlu Manguica, țiene posibilu din Consanguinea=Cosangeana, pentru că in mitologia sórele si lun'a se dicu frati. Nu sciu de s'ar poté face combinare: „Cu San-Diana.“ In Iléna Cosandiana sunt două cuvinte ce reprezenta lun'a, din'a cu două nume, — adeca repetitiune.

V. Alessandri in „Poesii poporale ale Romaniloru,“ 1867, p. 30 dice: „Romanii din Moldova dicu ca Iléna Cosinzana personifica Moldova cu podóbele si avutiele pamertului seu, cu farmeculu rapitoriu, care flutura pe campiele sale! Acésta parere tocma asiá e de retacita casi aceea, că represinta Dacia.“ In fine asémena bine pre Elena lui Baracu cu Iléna Cosandiana a poporului. Deci dupa tóte cele de pana aci si cele viitórie, Iléna Cos. e lun'a, din'a lunei la daco-romani.

Nota. Dupa ce am incheiatu aceste esplicari, mi s'a tramisu inca alte povesti.

Mai tare sémena aceea de la Jacobu Oceanu, invet. in Padina-Mateiu, in carea e „*Jana Samdiana*,“ si „*Samdiana*“; pe urma alu doile esemplariu de la Sofroniu Liuba din Maidanu, cu „*Iléna Cosandiana*,“ dictata de Dómn'a Va-

silca Mileticiu, cu o gramada de fintie mitologice, si forméza unu esemplariu independinte.

Intr'o povesta de altu soi, de la Nicolae Pepa, inv. in Opatitia, e „*Iléna Cosingéna*“, in alt'a de la Ionu Beca, inv. in Sculia, *Iléna Cosangéna*, si scrisu si *Cosandiana*.

⁴⁾ *Barba-rosia*.

Acestu nume e numai la T. Stavila, la Baracu si Dozsa e Akleton, nume falsu. In I—VI parti ale povestei, Barba-rosia insémna, adeca representa, pe Zeus (Joe,) si imperatés'a pe Hera (Juno), precum se va vedé mai tardiu.

⁵⁾ *Trei feciori*.

In unele poveste e numai câte unu fecioru de imperatu, eroulu povestei; in altele câte trei feciori, si totu de un'a celu mai micu este eroulu, éra cei duoi sunt numai pentru ilustratiunea povesteloru, si nici o data nu potu ajunge la scopu, sunt nepotinciosi, ca cu atâtu mai mare se apara eroici'a celui alu treile, celui mai micu. Cei duoi representa pe ómeni cu slabitiiunile loru, celu mai micu, e estraordinariu, si de regula representa unu trupu cerescu, o potere naturala, o dieitate vechia, etc.

⁶⁾ *Meru si mera de auru*.

Candu Zeus, (Joe) s'a casetoritu cu Hera (Juno), toti dieii li-au adusu daruri. Atunci *parentulu*, ca sè-si dee si elu darulu, a crescutu

unu meru, carele facea mera de auru. (Dr. Vollmer p. 855.)

Merulu acest'a, dupa povesta e in gradin'a imperatului, tatalu lui Argiru=Apollo. Tatalu lui a fostu Zeus, si muma Leto, dar acì in locu de Leto, Hera figuréza, pentru cà e pomulu ei.

Unde a fostu dupa mitologia acea gradina, acelu meru ?

Preller, mitologistulu celu mai scientificu alu timpului nostru, dice dupa autori vechi : o gradina a Herei, in carea a crescutu pomulu minunatu cu merale hesperice, e unu simbolu a fructualitãtii neessauriate a pamentului, pe care l'a crescutu la nunt'a Herei. (Dupa Eurip. Hypp. Preller p. 748.) Pre *Insul'a Oceanului* a fostu gradin'a cu merulu de auru alu dieiloru. (P. 33). In prejururile binecuventate ale Oceanului, unde pamentulu a crescutu *pomulu vietiei*, cu merale de auru ale hesperideloru, (p. 127). Loculu acel'a e in prejurulu de la apusu si nopturnu alu mãrei Oceanului, inprejurulu inceperii si capetului ceriului si pamentului, (p. 438.) Nu totu in acelu locu s'a cugetatu gradin'a; — dupa idei'a mãi vechia, e la apusulu oceanicu, dupa cea mai tardia, la Atlasulu (mare) libicu. (Diodor 4. 26.) Apollodor si altii o punu la oceanulu nordicu, inprejurulu hyperboreiloru. (Apol. 2. 5.)

Heracles, ca sè afle merulu, a trecutu peste Macedonia si Iliria la Eridanu, (povesta mai tardia, riulu Po in Italia), si aci aflà elu si nimfele hesperide (Pr. II. 217). Pomulu si acele mera sunt podób'a cea mai frumósa a *gradinei dieiloru* (Pr. 439). Sofocles o numesce *gradin'a lui Zeus*. — Ce au fostu acele mera de auru?

Merale de auru sunt stele, si a nume cele 3 ale cingei, incingatórei. Heracles 3 mera a dusu. (Espl. de R. Suchier in Ovidiu Lib. IX. v. 190).

Astadi se esplica astfeliu: „Candu grecii vechi capetara scire despre pomerantiele (pome aurence) ce se aflà in tierele Africeii, ce cadea Greciei spre apusu, acolo s'a fictiunatu o gradina a hesperideloru, adeca a apuseneloru, in carea se afla merulu de auru, — si cà merale sunt a Herei. (Schvenk: Die Sinnbilder der alten Völker p. 10. Friedreich: Die Symbolik und Myth. der Natur p. 208.)

S'au aflatu statue la Anagui si Benevento, si din acelea se vede apriatu, cà merale de auru au fostu pome-aurence-le. (S. Ferrara: Hesperides sive de malorum aureorum cultura Romae, 1646.)

Nu e fora insemnetate numele *Ilén'a Giorgioléna*, impregiurulu Oravitiei. Pe aici *caisinele*,

cari sémena tare cu pomerantie, se numescu jorjolene, giorgiolene.

7) *Ventu caldu, bóre.*

Venturile nu numai la grecii si romanii vechi, ci si la noi sunt personificate, precum am aretatu in alte espicàri.

Ventulu caldu ce se pomenesce in povesta, e ventulu caldu din Africa, cu numele Sirocco, carele sufla peste Grecia si Italia, si are putere a supr'a ómeniloru, animaleloru si planteloru de le ostenesce, molesce, slabesce nervii, usca etc. si puterea lui in povesta e pré bine exprimata prin adormire. Acestu ventu din Africa e in legatura cu pomerantie din Africa. La noi daco-romanii acestu ventu se numesce *Bórea*, dupa etimologi'a din *Boreas*, dieulu ventului de nordu, pentru greci, de óre ce Boreas a locuitu in Haemus, (Balcanu,) graniti'a de nordu a Greciei, — si fiindu cà adi Haemulu nóa ni-e spre médiadi, bórea ni represinta pe Sirocco. —

8) *Argiru.*

La Schott e Petru. O multime de poveste sunt, in cari eroulu, dieulu de sóre, se chiama Petru. Unde in cele din Romania se afla Fetu Frumosu, in cele din Banatu e Petru Frumosu, séu numai Petru. Asiá e in cea din Bucovina, *Petrea Catieiei*. A peritu mai in tóte, numele eroului sé u dieului, si s'a inlocuitu cu numele

Petru. A ghici caus'a, e greu. Eu credu că cau-s'a ar fi din crestinetate, si a nume Cristosu s'a identificatu cu Zeus (precum se vede din mitulu „Filimon si Baucis,“ identicu cu colind'a „Avutul si seraculu“) si Petru carele in tóte tradițiunile vine totu cu Cristosu la olalta, s'a facutu de o a dóu'a potere si persóna dupa Cristosu, de Apollo langa Zeus.

⁹⁾ *O turturea si siepte rendunele.*

Sunt la T. Stavila, — la Baracu 7, la Dozsa 12 pauni, la Bologna o — stea.

Dintre tóte ám aflatu esemplariulu de la T. Stavila mai completu. Turturéu'a e Iléna. Cos. Cele 7 rondunele éra ni aréta că ele sunt de la apusu, din Africa, si numerulu 7 corespunde numerului hesperideloru, cari au pazitu pomulu, căci pentru acést'a nu a potutu nici imperatulu se iee mera de acolo. —

¹⁰⁾ *Arculu cu sagéta.*

Acì e atributul lui Argirotos, cu arculu in tóte esemplariale.

Mai tardiu Argiru se folosesce de spada, sabia, candu figuréza in timpulu istorico-mitologicu. —

¹¹⁾ *Féta maiestra.*

Acésta fiantia, acestu nume se tiene de mitolog'á nóstra daco-romana. E unu genu, unu nume generalu. Definițiunea ar fi: Fét'a

maiestra e o fiintia, carea s'a straformatu din alta fiintia séu altu obietu. Totu ce s'a straformatu adeca a trecutu prin metamorfosa si se preface in fiintia femeésca, e féta maiestra.

Acì din turturea s'a facutu féta maiestra. Féta din dafinu, carea a esitu din arbore, éra e féta maiestra.—Eu mi-am culesu peste 40 de metamorfose din povestele nóstre; p. e. in un'a, din 3 rose se prefacu 3 fete frumóse, si acestea inca sunt fete maiestre.

Fetele maiestre se potu impartí in specii, feliuri. Se vedemu acì ce feliu de féta maiestra e, si deosebi ce insémna rendunelele?

Rendunelele representa pe Hesperide. Dupa legend'a teogonica (sciinti'a de diei) mai vechia, esista Hesperidele, cari sunt ficele a bunei mame *Nopti*, carea cu valurile sale umede se latiesce in tóta nóptea peste pamentu, si imbraca tóta natur'a cu somnu si intunerecu. (Prel-ler I. 33.) Dupa unii sunt fetele Hesperiei, (sér'a nóptea, fét'a lui Hesperu = stéu'a de séra = lucé-feru,) cu Atlas, — dupa altii ale lui Zeus cu Themis, o titana carea a nascutu parcele, (urdi-tóriele). Hera a insarcinatu pe hesperide ca se pazésca merulu de auru. (Brockhaus conv. Lex. si Dr. Vollmer p. 855.)

Hesperidele sunt vecinele amicabile ale lui Atlas, sunt fetele amicabile cantatórie ale Nop-

tii, carora li s'a incredintiatu paz'a meraloru de auru, aprópe de Gorgone si dupa graniti'a intunerecului eternu. (Hesiodu Theogonie 215. Pr. 439.)

Hera a pusu pe hesperide adeca *nimfele* hesperice se pazésca. Hesperidele se cugeta totdeuna de nimfe, si se chiama fetele Noptii, pentru cà ele locuescu in prejuru lu noptii, si pomulu acel'a, cu tóta creatur'a a resaritu din intunereculu inceputului.

Mitologi'a de regula cunósce trei hesperide: Aegle, Arytheis si Hesperia, si in numele loru se impreuna lucirea luminósa cu murgitululu de séra a sórelui apunetoriu. Apollodoru dice, cà sunt 4, Diodoru cà sunt 7, si numele loru: Aegle, Hesperia, Arethusa, Erytheis, Hestia, Aericca, si Medusa. -- Heracles la Eridanu, (riulu Po in Italia, dar si constelatiune pe ceriu, si Heracles inca e dieitate de sóre,) afla nimfele, ce se dicu fetele lui Zeus cu Themis, si ele se identifica cu atlantidele, si s'au cugetatu ca Plejadele, (stele=cloti'a cu pui.)

Atlas vine in mitologia ca gigante de mare, mai tardiu titanu, la Apollodoru si *munte, unde e gradin'a cu merele* de auru, munte in Africa, (Mauretania, adi Fez Marocco.— Pr. 217 Dr. Vollmer 855. Brockhaus.)

Adeca Hesperidele sunt nimfe=fete ma-

iestre, si Iléna Cosandiana e imperatés'a ma-iestreloru. Rendunelele, desì inaintea lui Argiru nu s'au stramutatu in fete, ele totusi sunt acì fete maiestre, càci imperatés'a maiestreloru a fostu in societatea maiestreloru.

¹²⁾ *De 16 ani.*

La S. Liuba, mam'a a fagaduitu fiului pe Il. Cos. inca pana a fostu in pantece, — asia s'a fagaduitu si Chirèlina, si alte fete mandre, dupa multe poveste. Acì mam'a fetei a fagaduit'o la nascere, lui Argiru.

¹³⁾ *Peru de auru.*

Tóte dieitàtile ce represinta sórele, lun'a, stelele, toti astfeliu de eroi in povestele nóstre, au peru de auru ; p. e. doi feti cotofeti, Fetu Frumosu etc.

¹⁴⁾ *Muirea a ruptu 3 fire de peru.*

Candu in povesta trebuie sè fia o cauza, pentru ce se intempla atare reu, de regula o muire face rol'a unui geniu reu, unei intrigante.

¹⁵⁾ *Muirea 'lu invétia.*

La romanii vechi au fostu femeie, numite *Virae* si *Vires*, (de la virere, de acì viridis si virgo,) *Sciae*, *Sagae*, *Fatuae*, cari aveau daru de a predice, prevedé si a sci lucruri multe. (Prel. Röm. Myth. p. 88.) „Rogo vos, oportet credatis, sunt mulieres plus sciae, sunt nocturnae et quod sursum est deorsum faciunt. Pretoniu 13. —

Avemu unu feliu de poveste in cari eroii povestei sciu lucruri minunate, si am datu de urm'a unor'a printre miturile grecesci.

¹⁶⁾ *Ostrovulu* (insul'a) *mării*.

In unele poveste se spune că pe fundulu mării se afla o livada cu érba minunata, si aci e o argela cu cai minunati, in altele o épa cu manzu minunatu, si eroii, cari vreau sè faca vre-o cale departe, séu sè se lupte cu smei, séu cu balauri, de regula 'si aducu cai din livad'a séu ostrovulu mării.

Aci e o ideia grandioasa. Tethys, mam'a Klymenei, lasa caili liberi că sè pornésca sórele, pentru că sórele (Helios) se pare a se radicá din mare. (R. Suchier, explicatiuni in Ovidiu Meth. Lib. II v. 156.) Klymene, fét'a Oceanului, e insasi marea, din carea dupa credinti'a greciloru se innaltia, pornescu stelele. (R. S. idem v. 328.)

Cātu de minunatu e in povesta, că Argiru=sórele pléca din ostrovulu mării, unde a fostu argel'a tatalui seu, si si-a alesu celu mai bunu calu. Grecii fiindu incungiurati cu mări, au vediutu resarirea sórelui din mare, romanulu si-a facutu acolo unu ostrovu séu o livada, unu punctu de unde sè plece dieitătile lui de lumina.

La Baracu pléca asemenea calare, si pe

urma nici pomenire de calu, pentru că trece în alta povestă, în carea eroulu însiela o căciula, papuci și mantéua (séu plósca, sbiciu, căpenégu,) și cu acestea caletorindu după gându, ajunge la Iléna Cos. dar acestea se tienu de povestele despre Perseu.

17) *Calulu manca focu.*

Caii lui Apollo sunt 4 și se chiama *Pyrois*, (calu de focu,) *Aethon*, (radiatoriu, de la radie,) *Eous*, (demanetiaru) și *Phlegon*, (schinteiatoriu). (R. Suchier, Ovidiu Meth. II. 153.) Caii acestia manca ambrosia. (R. S. Ovidiu II. 120.)

„Calulu a venitu în referinția simbolică și cu sórele, — pentru iutimea sa, e calulu lui Helios, dieului de sóre. La tóte popórele, sórele, adeca dieulu de sóre, caletoresce pe cai. Carulu lui Apollo 'lu tragu 4 cai de la resaritu la apusu. (R. Suchier Ovidiu Meth. II. 153. Friedreich „Die Symbolik und Myth. der Natur p. 460.)

Caii dieiloru de lumina sunt albi, — ai celoru de desuptu sunt negri.

În povestă, e că calulu înainte de plecare manca focu; acést'a se reduce la rosiéti'a ce se vede pe ceriu, dar pare că e josu, desupra fechiei pamentului, înainte de resarire.

18) *Calu vorbitoriu.*

Achilles a avutu cai întiepti, cari i prediceau. (Homeru în Iliada XIX. 400.) Despre

căii vorbitori vedi esplicările „Chiron“ din „Albina,“ 1871 nr. 17. — Ostrovulu mării, calulu manca focu, calulu vorbitoriu, pe langa altele sunt indegetări pentru de a vedé in eroulu povestei, o dieitate de lumina.

La Schott calulu cere si lapte de la 7 tîgane, ea sè fia satulu de drumu. — La plecarea lui Apollo, Horele i punu frenele pe căi, i prindu căii, si acestea se dicu a fi 7. (Ovidiu II. 118). In ambele casuri ele ajuta cailoru.

¹⁹⁾ *Faurulu.*

La Schott unu tîganu i potcovesce calulu, carele la romani e identicu cu faurulu, covaciulu, pentru că prin satele loru de regula tîgani sunt faurii.

Argiru la Baracu se intalnesce cu unu omu fôrte mare, cu unu ochiu in frunte, la Dozsa cu unu uriesiu. — Amendoi dau ajutoriu lui Argiru. —

Omulu cu unu ochiu in frunte e unu *ciclopeu*, (carele éra e cu unu ochiu, si totu deodata uriesiu.) Dar unu feliu de ciclopi sunt calfele lui Vulcanu, dieului de focu alu naturei din pamentu. Vulcanu, (muntii vomitori de focu,) si calfele lui, in mitologia se numescu fauri.

Faurulu, covaciulu, tîganulu din povesta, se reduce la unu ciclope, care siede in Sicilia, (pentru că acî e Aetna.) Vedi K. Schuller „über

einige merkwürdige Volkssagen der Romanen.
Hermannstadt 1857. —

Caldur'a, foculu pamentului cu caldur'a,
foculu sórelui se ajuta.

²⁰⁾ *Muntii de glasiã.*

Munti de glasia nu esista, dar ei insémna
muntii cu néua peste totu anul, cum sunt al-
pii din Italia, Svitiera si Tirolu, — si ici
colé la Carpati.

Néu'a pe acesti munti capeta o cója, —
de caldur'a sórelui se immóia putienu, apoi in-
ghiatia si la radiele sórelui straluce de ti se pare
cã sunt de glasia, (sticla, uiéga.) — Asiã si la lu-
min'a lunei se vedu, si fantasi'a usioru póte
vedé curti pe acesti munti. (Geographie Fr.
Hauke, 1859.)

Despre munti de glasia se pomenesce si
in povestele *nordice* ale germaniloru, popóreloru
de la média nópte. Dar sunt alte idei, p. e. se
crede cà e unu locu, unde se aduna sufletele,
(Deutsche Myth. C. Simrok p. 50,) e délu cerescu
de glasia = coelum vitreum p. 158. Délulu de
glasia nu e din lumea acést'a p. 448. —

Idei'a din povest'a nóstra se pare a fi ve-
chia din Italia. „Dian'a (lun'a) a fostu vene-
rata de Aequi, Hernici si Latini pe muntele
Algidu (inghiatiatu cu néua, frigu,) din derep-
tulu „Tusculum“ului, si muntele (se tiene de

muntii tusculani in Latium) erá cu padure de ceru acoperitu. Pe Algidu a statu si „Urbs arx Tusculum,“ pe Albanulu de aprópe a fostu templ'a lui Jupiter Latiaris.“ (Preller Röm. Myth. p. 277. Régi Földirat Koczányi Ferencztől p. 64.)

Dupa aceste idei de cultu, curtile Ilénei Cos.nu potu insemná numai umbrele intra munti, ce aparu ca curti la lumin'a lunei, ci si templele, cari erau redicate intru venerarea ei pe munti.

La popórele, unde lun'a resare de dupa déluri, fantasi'a e mai via facia cu dieitatea ei, si se póte inchipuí cã pléca din curtile ei.

²¹⁾ *Pulbere.*

Maculu, (papaver,) erá simbolulu pentru personificatiunea somnului, si Ovidiu dice cã cresce in tiér'a Kimmerilor, si ací numai ierburi adormitórie crescu. (Ovidiu Myth. XI. v. 592.)

In Istori'a cu Helena vine innainte astfeliu de adormire a lui Telemáchu chiar prin Helena, si se crede cã i-a datu sucu de macu. (Odyseea IV. 220.) —

Ací e pulbere, ce însérna sementi' macului, dar se vede a fi pusu simbolulu in locu de obiectu.

²²⁾ *Farmecatóri'a gradinaritia.*

Ací susu pe munte Argiru a intalnitú o gradinaritia, carea are féta frumósa. Unde e

gradinaritia trebuie sè fia vegetatiune, plante, flori etc., si ea le representa.

Acea gradinaritia fora nume e „Flora Mater,“ din'a in floririi, teneretiei, primaverei, si e de origine itala, cu serbatóre in 28 aprile „*Floralia*.“ Pana unde in flore flórea, e stapana *Flora*, dice Ovidiu. Flora vine in relatiuni de amóre cu Hercules, carele la inceputu a fostu dieu de sóre. (Preller Röm. Myth. p. 378, 592. Hartung, Die Rel. der Röm. II. 141—147.)

Argiru ca dieu de lumina a ajunsu la Flora, carea se amoriséza in elu, si Flora cu poterea vegetatiunii e formecatória. Fét'a ei in povesta e numai ilustratiune.

De din diósu de muntii de glasia e vegetatiunea, ea in povesta e representata prin gradinaritia.

²³⁾ *Lumea galbena.*

In povestele nóstre vine inainte: lumea galbena, alba, négra, pecatósa, lacoma; — lumea alba intr'un'a se dice si de desusu, a nóstra; lumea négra, e acea dedesuptu. —

Sub lumea galbena credu cà se intielege acì teritoriulu suprafeciei lunei. Il. Cos. e dina de luna, ea e in luna.

²⁴⁾ *Plansu.*

Este o planta *helenium*, carea are flóre, si taierulu ei se asémene cu disculu sórelui;

era frundiile de floare cu radiile lui. Aceasta floare a resaritu din lacrimile Helenei. (Pliniu Hist. Nat. XXI. 39.) Nu știu dacă florile acestea nu sunt identice cu *lacrimiorele* noastre, cari —dupa povesti — era au crescutu din lacrimile unei fete de craiu.

²⁵) *Respantii*.

Éca cuventulu tecnicu pentru drumurile mai multe, cari pleca dintr'unu punctu. (Res pantex?)

²⁶) *Vultururu mare*.

In povesta decâte ori se aréta, se crede că vine cu ventulu, si se si aude ventu.

Venturile inca erau personificate ca nescce demoni buni ori rei. Ventulu Aquillo, (vultururu,) la romani se descrie „celu ce cu aripi de vultururu a nevelitu“ si e icóna pentru putere nevalitória, lovitória. (Preller Röm. Myth. 291.) Vulturulu care sbora peste nuori a fostu paserea lui Zeus, Jupiter. (Ovidiu III. 363.) O icóna simbolică e intra vulture si ventu. (Die Symbolik und Myth. der Natur. Friedreich p. 85) Vulturulu e suprapamentescu, e vederea inprejurulu ceriului si alu pamentului, (p. 185,) pentru acést'a e nuntiulu lui Zeus, (p. 370,) si pentru că vulturulu se innaltia cu sborulu seu catra sóre, e adeveratu simbolulu sórelui, —si la greci a fostu simbolulu eternu alu lui Zeus. (P. 539—540.)

Zeus in forma de vulture a dusu pe Ganimede celu frumosu in Olimpu. Unu vulture duce pe Hadrianu in Olimpu. (Myth. Gallerie Sabul. 181 fig. 680.)

27) *Dà binetie.*

Candu dice cineva cuiva, buna demanétia, norocu bunu etc. dà binetie.

28) *Sorbulu pamentului.*

E o fiintia mitologica pré marétia, o crea-tiune a poporului daco-romanu, si in specie a celui de sub muntii Carpatiloru. Formarea lui de fiintia mitologica e dupa sistem'a geniiloru de arbori.

Sorbulu pamentului e o fiintia carea pazesece graniti'a intra lumea nóstra si cea galbena. Dar e supusu puterii Ilénei Cos. carea l'a afurisitu ca sè remana totu in genunchi.

Cu sorbulu pamentului avemu se inventiamu unu fenomenu alu imperiului planteloru.

Sorbulu e unu arbore de clas'a 12. ordinea a 3. cu flori si fructe câtu fasol'a, rosii si acrisióre, numite „sórbe!“ Putiene specii sunt cunoscute in Europa, si deosebi e *Sorbus aucuparia*, (*Eberesche*, *berkenyefa*).

Sorbulu are natur'a cà nu-i priesce la vale, ci susu pe cósta, si se sporesce mergendu totu in susu, si se afla pe muntii mai innalti la innaltime de 2—3—4000 de urme, si cresce

pana la graniti'a vegetatiunii flórei, unde altu arbore si flore nu cresce, si aci susu sorbulu séu numai e tufa cu ramuri cârne ca de spinu, séu e arbore betranu de 50—80 de ani, dar pana ce in vale e de 10—12 stengeni, aci susu in munte, mai naltu nu cresce de $1\frac{1}{2}$ stengenu, sè fia si de 80 de ani; la trupina in faci'a pamentului e grosu fôrte si se suptia in susu neproportiunatu, asiã încâtu la capu e subtire de câteva degete. — Crengile aci nu-i cresc in susu, ci in laturi, un'a peste alt'a si dese, încâtu aparu ca nesce mani orizontale. Tóta figur'a e casì unu monstru, casì unu arbore piticu, si prin acést'a se esplica, cà fiindu afurisitu, siede totu in genunchi.

De la sorbu insusu pe munte începe néu'a carea pe munti mari tiene peste totu anulu. — Sorbulu e la graniti'a vegetatiunii, pazesce imperiulu planteloru, si de a supr'a lui începe néu'a, adeca — dupa povesta — muntii de glasia.

Dupa Pliniu se numesce si *Sorbum*, a) Speyerling b) Artesbeere. Dupa Cornu copiac Krisii, *sorbus silvestris*, *sorbus columela* (=stelpu scurtu). Din lemnu de sorbu se facu flaute, clarinete etc. éra din cój'a lui se facu légane, tróce, vase. (Brockhaus Conv. Lex. si dupa informarea de la padurari academici.)

Sorbulu pamentului in lini'a prima e ge-
niu, demonu de arbore, unu Driadu, in lini'a a
dóu'a e unu „deus terminus.“

²⁹⁾ *Iléna Cos. a venitu innaintea lui.*

La Baracu 3 fete un'a dupa alt'a mergu
innaintea lui si i ducu ei veste, apoi pléca ea.

De aci in colo, povest'a incepé de a trece
*din mitologi'a naturei in mitologi'a timpului
istorico-mitologicu.* Argiru nu representa mai
multu sórele, dieitatea de sóre, ci pe Paris, si
Il. Cos. pe Helena, — dar pre cum in timpulu ve-
chiu, asiá si in povesta, mitologi'a e amestecata.

(Desi lungescu esplicatiunile pré tare, to-
tusi afiu de lipsa de a purtá pe onoratii cetitori
la timpulu vechiu, ca cu atát'a mai tare sè se
véda insemnetatea povestei nóstre, carea va ju-
cá o data mare rola in mitologi'a daco-romana.)

Priamus cu Hecuba a nascutu pe Paris,
dar fiindu cà mam'a a visatu cà a nascutu o
faclia, si fiindu cà s'a esplicatu cà Parisu va fi
caus'a prepadirii Troei, pe Paris l'au aruncatu
pe délulu Ida ca sè péra, inse vacarii l'au
crescutu.

Candu Iris a aruncatu merulu de auru
intra Juno, Pallas si Venus, atunci Paris a ju-
decatu cà Venus e mai frumósa si de atunci
Juno si Pallas (Minerva) s'au facutu inamice
troianiloru.

Fiindu ludi publici in Iliu, (Troia,) Paris a invinsu, si atunci l'a cunoscutu Priamu că e feciorulu lui, si avendu Priamu o sora, pe Hesione, furata de Heracle si daruita lui Telamon, Priamus a avutu doru de sora, si a datu lui Paris o armata, ca sè aduca pe Hesione din Salamis.

Paris e cale s'a intalnit cu armat'a lui Menelau, regele din Spart'a in Mesenia, si trecendu unulu pe lenga altulu, Paris a ajunsu la insul'a Cithere, si de aci a vrutu se mérga la Sparta ca se vorbésca cu Castor si Pollux, (2 feti cotofeti,) pentru Hesione.

Intru acést'a s'a dusu veste la curtea lui Menelau despre armat'a lui Paris că se apropie, si Helen'a, muierea lui Menelau si féta lui Joe si a Ledei, sor'a Cotofetiloru, audindu de Paris, s'a dusu in calea lui, si l'a aflatu in Cithere, tocma candu facea sacrificiu pentru Diana.

Aci s'a amorisatu unulu de altulu, si Helena s'a intorsu indereptu la curtile sale, si nu mai putea dupa Paris; éra acést'a a intratu cu puterea in curti, si a rapit'o, si a dus'o pe insula, si pe urma H. s'a invoitu in rapirea sa, si a trecut multu pana au re'ntorsu la Troia.

Menelau a auditu despre rapirea muierii sale pana erá la amicul seu Nestor, si mergendu la fratele seu Agamemnonu, otarira sè

chiamă întru ajutoriu pe toti petitorii Helenei, si s'a redicatu tóta Grecia in contra Troiei.

Grecii au tramisu soli la Priamu, acest'a a promis a redá pe Helena, inse nu a venitu a casa, si a cerutu pe Hesione.

Venindu Paris cu Helena a casa si adunandu-se armatele, a facutu propunerea, ca sè nu se bata armatele, ci sè vina celu mai vitésu si sè se bata cu elu. A venitu Menelau, barbatulu, ca sè se bata, si a otaritu cà invingatoriulu va tiené pe Helena.

Paris si Menelau s'au luptatu cu lancele, si fiindu Paris in periclu, Venus l'a stramutatu in nuoru, si l'a scutitu in palatiulu lui.

Inse fiindu periclu pentru Troi'a, P. s'a re'ntorsu la armata, si Philotekles l'a ranitu greu, de Paris a muritu pe muntele Jda, si candiendu Troia, Menelau a prinsu pe Helena si a dus'o acasa si acì a iertat'o.

In acestu resboiu au peritu Castor si Pollux in mare, si Joe tat'a loru ii-a innaltiatu intra stele.

Mai antaiu observu cà mitulu despre doi feti cotofeti si Iléna e din provinciele Laconia si Mesenia, provincie in Peloponesu. In Sparta si Lacedemon, orasie de frunte, Helena a fostu venerata ca dina de luna. Helena inséмна stralucitória, lucitória cu radie, si numele erá

proprie Felene din Fela = lucire cu radie; o alta variatiune Selene, éra pentru din'a de luna. Helena a avutu sacrariu pe délulu Therapne, si i s'a tienutu si o serbatóre.

Rapirea ei a fostu spre resaritu in Asia mica, unde erá Troia, numita si Frigia mica, cu orasiulu Iliu. — Mitulu spune cà Parisu a fostu cu Helena si prin Fenicia, Egiptu (Ilias 6, 209.)

In Memphis, Helena a fostu venerata ca Venus Strain'a (Herodoth 2, 112), mai tardiu s'a numitu si Aphrodite=Venus séu Selene greca. (Strabo 17, 807. Haratus od. 3. 26. 10. Die schönsten Sagen des classischen Alterthums, de G. Schwab 1870. Preller Gr. Mythologie II. 109. 113.)

Din tóte acestea se vede apriatu, cà Helena, muierea lui Menelau a fostu venerata de regula casí o dina de luna, si in unele locuri, ca Venus, si a fostu primita in cultulu grecu si alu Asiei mice.

Apollo adeseori vine, asiá in mitele grece si romane vechie, precum in poesi'a popurala a nóstra, de se amoriséza de Dian'a, adeca sórele cu lun'a, inse nici candu nu se casetorescu, pentru cà sunt dóue trupuri ceresci ce mergu totu singure, (R. Suchier in Ovidiu Mith. Lib. I. v. 476;) din acestu motivu Argiru incéta de

a representá pre Apollo in cele dóue parti din urma a povestei, si represinta pe Paris.

Dar Paris inca trebue sè insemne o dieitate de lumina, pentru cà unu pamenténu nu se póte radicá intra diei.

Paris se vede a fi planet'a Venus. (Ovidiu Meth. L. XII. espl. A. Suchier). In resboiulu argonautiloru pentru lan'a de auru, lan'a e sórele, luntrea e Argo, carea trece sórele pe nópte peste Oceanu, Medea e lun'a, si Jason e *planet'a Venus*, *indatinatulu amoresu alu lunei, dinei de luna*. (Ovidiu Meth. Lib. XII. ad v. 2 R. Suchier). Jason=Jasion, stéu'a de séra, aducatória de róua. (Homer Odis. V. 125.) Mergendu Paris cu Helena, canele micu Procyon, (aprópe de Sirius,) a petrecutu pe Helena=lun'a, in fug'a sa, si canele s'a perdutu, apoi Zeus l'a pusu intra stele pe ceriu. (R. S. in Ovidiu Meth. VII. 362. × 450.)

Planet'a Venus se chiama si Hesperus, feciorulu lui Astreios si Aurorei, si a fostu asiá de frumosu de se intrecea cu Venus, — si pentru acést'a se dice stéu'a Vinerii. (Brockhaus conv. Lexicon.) Din acestea se vede apriatu cà si Paris representa o dieitate, si a nume e planet'a Venus.

La Schott in Iléna Cos. se petrece tóta nóp-

tea pentru că lun'a cu Venus (lucéferulu) se vedu nópteá. —

³⁰⁾ *Mirele ei.*

Ací se întielege Menelau, adevératuln barbatu.

³¹⁾ *Altu barbatu.*

Intru adevéru Paris se numesce barbatulu ei.

³²⁾ Acele cuvinte sunt in esemplariulu de la D. T. Stavila; — de minune că mai totu acelea vinu innainte in autóri, ca dise de Menelau.

³³⁾ Aceste cuvinte, dupa autorii vechi, le-a disu Paris, a nume totu aceste idei.

³⁴⁾ *Frați de cruce.*

Acésta ideia e numai in povesta. Frați de cruce la romani sunt aceia carii se legatuiescu a se ajutá unulu pe altulu chiar prin jertvirea vietiei. (Vedi si Vas. Alisandri, Poesiele Poporale p. 13.)

³⁵⁾ *In genunchi.*

Ací e spusá caus'a pré frumosu, că — pentru ce Sorbulu susu pe munte la graniti'a vegetatiunii, in locu de 10 stengeni e de 1, séu $1\frac{1}{2}$, adéca pentru că siede in genunchi.

³⁶⁾ *Cetatea tatalui seu.*

Ací se întielege cetatea Iliu, numita si Troas a lui Priamu.

³⁷⁾ *Copilulu micu.*

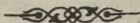
Helena de la Menelau a avutu o fetitia pe Hermione, — dar nu de la Paris.

²⁸⁾ *Fratii lui a vrutu ca se o insiele.*

Paris a avutu multi frati, dar idei'a acé-st'a nu se afla nicairi, si acì sunt trei frati mai multu pentru ilustratiunea povestei.

³⁹⁾ Mai tóte povestele se incheia cu ceva glumetia.

Dr. At. M. Marienescu.

Helene de la Rochelle a écrit a Louis
 de Hérédia — par un de ses amis
 50) Voici son écrit en français
 J'ai vu a votre milieu, dans une
 et a une autre occasion, et cela pendant
 trois années pendant lesquelles
 60) Mais toute fois je ne suis en
 France

1873. 11. 11. 1873.